

Váradi Nagy Pál

KARANTÉNKÉP

NEM NOVELLA

A nehezen nem biztos, de a járvány hatóságilag legbutábban kezelt részén, jelesül a kényszerű szobafogságon egyelőre túl vagyunk. Buta, mert mi az, hogy egyedül sem mehetek, saját felelősségemre mondjuk a Hójába, ahol maximum mókusokat meg földönkívülieket fertőzhetnék meg, mert a mehetnék–máskálhatnék az nem társaloghatnék. Miközben nagyon sokan mentek továbbra is a dolgukra, aztán haza a családhoz, és a rendkívüli intézkedések kihirdetésekor nem hiszem, hogy körömkefét meg szappant vettek nagy hirtelen – ja, hogy vécépapírt, na, azt igen. Mindegy. A családból nálam mindenki biztonságban volt és van, engem pedig személy szerint ez a nyavalya nem riaszt meg jobban, mint az összes többi, amivel különben együtt élünk, csak nincs róluk címlapsztori – szóval például a kézmosási szokásaim nem változtak, nem kellett változniuk. Irány a bezártság!

Azt hittem, ennek a bezártságnak valami hatása lesz rám, hogy valamit felfedezek majd, hogy valami érdekes fog történni, hogy majd most sok időm lesz, nekibölcösülök a létezésnek, sejj zoroaszter, hogy felmegvilágosodom, hogy sokat fogok olvasni vagy filmet nézni, hogy majd most békén hagynak például szomszédék, s nem lesz ütfefúrózás vagy mulatós zene a közös udvaron, hogy befelé tekintek, hogy írok valami jót, hogy végre rendet rakok a konyhában, meg amiféle láthatatlan rózsaszínű egyszarvúakat még elképzelt az ember egy rendkívüli időszak előtt. Rosszul hittem. Sokszor felejtettem el, hogy egyáltalán érvényben van valami rendkívüli helyzet, s tettem a dolgomat, hogy aztán eszembe ötlődjék: ja, persze-persze, világjárvány. Bele-belenéztem a hírekbe, statisztikákba, de különben nem izgatott nagyon a dolog – főleg mert tudom, belülről tudom, hogyan (nem) működik a média és a hírközlés általában, és van egy megalapozott sejtésem arról is, hogyan teszi a magáét a politika meg a trollhadseregeik újabban, és hogy mennyi hiúság, haszonlesés és bődületes butaság van a rendszerben. Körbekérdeztem ismerősöktől, orvosoktól például, hogyan működik az, amiről tudtam, hogy nem tudom, miként működik, és hogy van-e valami fontos, amiről nem tudom, hogy nem tudok róla. Ezek az ismeretlen ismeretlenek szoktak a leghuncutabbak lenni. Szóval csak annyira tartottam

magam napirenden, hogy kihalunk-e vagy nem, mik az előírások büntetési-
leg, s kitört-e valami polgárháború, amiről nem tudok, zombikkal meg fosz-
togatókkal, vagy nem, felláztak-e a tömegesen elbocsátottak, és lesz-e,
van-e gond az ivóvízzel, étellel, üzemanyagellátással, energiaellátással.
Szóval hogy ne érjen meglepetésként, ha mondjuk letaglózna az ABC
előtt egy fogkeféért vagy tudomiséért. Egyébként szinte elfelejtettem,
hogyan van ez az egész.

Programozóként dolgozom egy elektronikai készülékeket és berende-
zéseket tervező és gyártó multinacionális cég kutatási részlegén. Egy leve-
gőre ez talán így elég bonyolult. Ebből a programozó rész azt jelenti, hogy
sikerült megoldanunk az otthoni munkát, az internetes telekonferenciák
eddig is megszokottak voltak, a berendezések rész meg úgy fordítható ma-
gyarra, hogy azért egy csomagtartónyi ezt-azt, prototípusokat, nyakokat
meg drótokat meg kutyafülét haza kellett hoznom, és itthon összeraknom
például egy olyan teszhálózatot, mint a székhelyen, hogy mehessenek a
próbák tovább. Úgy néz ki tehát az asztalom meg az egész szoba, mint egy
űrhajó pilótafülkéje, ami lehetne szép is, csak hát bombatalálat érte, és ak-
kor hirtelen lett újra összehevenyészve, hogy éppen működjék, krokodilcsi-
pesszel földelés keresztül-kasul meg ilyenek. Tehát nem úgy zajlik ez, mint
a reklámokban, amikor ül a gőzölgő kávét szimatoló kockás inges fiatal a
bíbora kanapén a kicsike körte márkájú méregdrága lapittójával meg a do-
romboló macskával az ölében, vagy a barna kutya a nedves orrát nekinyom-
ja a csuklójának, sárga napfény jobbról, aláfestés vidám zongoraszó.

A napi egy-másfél óra ingázás kimaradása aranyat ér. A pénz visszater-
melhető, az idő nem. Az idő tehát nem pénz, hanem az egyedüli és legfon-
tosabb kincsünk, ami csak fogyni tud, legfeljebb nem annyira gyorsan, ha
vigyázunk magunkra. Ebben nincs semmi új, meglehetősen keptőnobviösz
dolog. Csak hosszan volt derült az ég ebben az időszakban: az aszályból a
termés húzza majd a rövidebbet, de én egy kicsikét jól jártam vele. Ama-
tőr csillagászként a nappal és az éjszaka relatív, de a plusz idő és az eszkö-
zeim közelsége azt is jelenti – az ég áprilisi–májusi állása szerint –, hogy
például hajnalban a Jupiter felhői és a Szaturnusz gyűrűi, ebédszünetben
mondjuk napkitörések, késő délután és este pedig a Vénusz felhőzete és
vékonyodó sarlója kerülhet lencsevégre. A Holdat és a krátereit egy kicsit
unom már, az az igazság. Illetve volt most egy szupernóva a Messier 61
galaxisban, az SN2020jfo, amit sikerült lencsevégre kapnom. Az úgyneve-
zett mélyég-észlelés, halvány csillagködök és halmazok, a Tejút derengé-
se és a távoli galaxisok elmosódó fénye, amihez el kell hagyni a lámpákkal

agyonvilágított nagyvárosi civilizációt, szóba sem jöhetett a nagy karanténban, ugye. Ha meg borult volt az ég, akkor képfeldolgozás vagy gitározás vagy bóklászás a városlakók állatkertjének fél utcahossznyi kifutóján, amennyit a nyilatkozat kicentizett a lakosságnak anélkül, hogy hazudnia kelle-ne a hivatalos papíron. Vagy eszközépítés, programozás.

Ebbe az eszközépítésbe meg a programozásba nagyon bele lehet ám felejtkezni. Nincs nappal, nincs éjszaka, nincs fáradtság, nincs magány, nincs társaság, szinte nincs anyagcsere, nincs félelem, csak a működés harmóniája van – a szakirodalom flow-élményként emlegeti. Hobbi is, nem csak munka, így annyi mindenféle alkatrészem van itthon, hogy egy fél terminátort össze lehetne eszkábálni belőlük. Alkatrészek meg könyvespolcok jól megférnek egymás mellett. Addig matattam egy „buta” távcsőállványt, amíg rávettem, hogy pont, mint az „okosabbik” állvány, automatikusan kövesse a távcsőben látott célpontot – ezt a hobbiban jártasak tudják, mennyire értékes dolog nagyon prózai helyzetekben, amikor például vécére kell menni észlelés közben, és a célpont diszkrétén kisodródhat a látómezőből, ha nem vezetni senki-semmi a távcsövet. A kézi szűrőváltót pedig annyira jól sikerült automatizálnom, hogy szinte mint kisgyerek a karácsonyi ajándékát, jött, hogy a párnára tegyem magam mellé éjszakára, hogy reggel rámosolyoghassak.

Persze, voltak a rosszabb napok is, amikor megfeküdte a lelkemet a bezártság elsősorban és a helyzettel szembeni tehetetlenség, a társuló tünetekkel. Erre valamelyest számítottam is, illetve fene tudja, kicsit más fából is faragtak, mint a legtöbb embert körülöttem, hétköznapiakat s rendkívülieket egyaránt, mások a gyengéim és mások az erősségeim. Volt bőven kedvetlenség, ingerültség, a koncentrációs készség alábbhagyása – utóbbit, illetve utóbbi kettőt remekül tudtam mérni is, gép elleni vagy internetes sakkjátszmákkal, azok sorozatos elvesztésével főleg. Valahonnan belőlem, nem a családból jön az, hogy a függőségekkel, játékokkal, szerhasználattal nagyon óvatos vagyok, mióta az eszemet tudom, így sem az alkohol, sem a kávé, sem a programozók rákfenéje, az energiáit nem csordult túl. A képernyőidő mondjuk igen, de ez azért talán érthető okokból.

Abban sincs semmi új, hogy a külsővel vetekedő bonyolultságú és érdekeségű világ van a fejemben, amiből néha írok, néha zenélek, néha viszonyítási alap, amikor a külső világ meghülyül körülöttem, mert ugye globális karantén. Nyilván most írok, szóval ellentmondás következik, de arra jöttem rá – erre sem most, csak most írom le –, hogy ez a belső világ nem feltétlenül akarja, hogy kimeséljék, kiírják vagy kiénekeljék vagy akár ki-

programozzák, kiforrasszák vagy kifaragják, hogy megosszák bárkivel is, illetve hát én nem érzek erre késztetést, ez is csak egy lehetőség, egy szerszám a ládában a többi eszköz mellett. Szóval egyetlen sort sem írtam ezekben a hónapokban. Igaz, előtte sem sokkal többet: kinek s miért tettem volna.

Továbbá nem olvastam semmit, és nem néztem filmeket sem – az én napom is csak huszonnégy óra, és a fennebbiekből annyi minden összejön, hogy az alvásra nem sok maradt. A bezártság ellenszere a szabadság: ezek a bolygóközi és intergalaktikus barangolások jó kis egérút a civilizáció bezártságából a szabad végtelenség irányába, nemcsak karantén idején. És nemcsak egérút, hanem normalitás is. Hiszen egyébként is jártam volna az égitestek után, most csak időm jutott több rájuk.

És akkor a vége: első nap, amikor megtehettem, hogy ne csak a ház körül mászkáljak, mint a kutya, aki tudja már, meddig ér a lánc, és nem szabad neki ostobán, hogy visszarántsa, hát mentem is, Bükkbe, piacra, főtérre, mindenfelé. Azt hittem, furcsa lesz, szokatlan, mint egy hosszabb betegség után, amikor tényleg rácsodálkoztam a tájra. Hát nem volt furcsa, és nem volt szokatlan. A hőmérőzés a barkácsbolt bejáratánál sem volt az, bár azért ezt az egészségügyileg rendben lévő Namíbiában ügyesebben csinálták ottjártamkor – igaz, náluk ott, Afrika szubszaharai részén nem egy rondább megfázás és tüdőgyulladás szintjén vannak a problémák, amikor vannak, lásd még ebola, vagy a nem annyira távoli Madagaszkáron meg endemikus a pestis. Az a pestis nem valami háziiasított rövid fogú emberrel barátságos formája. A maszk sem volt szokatlan vagy érdekes, mármint a bőrömnök, nem tiltakozott ellene az arcom, pedig életemben először vettem orvosi formájú maszkot. Buszon-villamoson maszkban szépen, mert ugye előírás. Amitől teljesen bepárásodott a szemüvegem. Annyira bepárásodott, hogy csak nagy későn vettem észre a széles piros szigetelőszalagból ragasztott X-eket a székeken. Hát ezen úgy mindenestől nagyon jól derültem.

A gazdasági érdek, és ezt legalább a kommunizmus óta jól tudjuk, hruscsovka ugye, magyarul blokk, tömbház, hogy mint a heringeket, minél több embert minél kisebb helyre, cipősdobozokba csomagoljanak egybe, a repülőkön legfeljebb egy anorexiás tini fér el az egyre zsugorodó székekben, s csüngtünk eleget a villamosok lépcsőin, amikor még szabad volt, mert máshogyan nem lehetett satöbbi. Szóval erre az összezsúfolásra volt s van ráállva az egész életvitelünk, max csüngeni a lépcsőn lett tilosabb pár éve, mint pár évtizede. És ebbe a nagy hatékonyságirányú összezsúfolásba most belerondított a természet, amit igyekeztünk kiszorítani a figyelmünkben.

Úgy kellett nekünk. Jött a természet és szépen megmutatta, hogy az életünket szabályozó egyenletben annak a bizonyos együtthatónak az értéke nemcsak tőlünk függ, továbbá hogy a tőlünk függő együtthatók útján kell biztosítani a hibatűrést – na ezt igyekezett az emberiség, a profitért cserébe, mondjam így, eltussolni. Ennek lett most egy kicsikét, egy időre, vége.

Abból például, hogy mennyire élhető egy város, most az a bizonyos élhető rész kicsit szó szerintibb lett, mint az eddigi művészkedős first world problems jelentése. És ez sem új, de legalábbis nem kéne új legyen. Nekem biztosan nem az.